

قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى ئىلمىي ژۇرنالى

1989 - يىلى 1 - سان (ئۆمۈمى 37 - سان)

باش تەھىدە: چوڭ ھاجى مۇئاۋەن باش تەھىدە: جاپىپار دوزى

مۇنۇدەرىجە

- پا ر تىيىمىمىز نۆزىنىڭ قۇرۇلۇشى جەھە قىتمەن ئىسلاھات ئېلىپ بېرىدى
لازىم ..... 2 ..... ھامۇت ساپىر
يېڭى دەۋردىكى پېرلىدىكى پىنىڭ ئا لاهىد دىلىكى ..... يۈسىپچان ساۋۇت
باشقۇرۇش ئىلمامىنى ئۆكىنلىپ ، باشقۇرۇش سەۋىيىمىزنى ئۆستۈرۈش
چىز كېرەك ..... 17 ..... چوڭ ھاجى
نە سىرىدىن ئىھە پەندى ۋە ئۇنىڭ لە تىپلىرى ھە قىىىدە مېنىڭ قاراش
لىرىم ..... 45 ..... كىردىچان ئا بىدۇرپەيم
فوكلدور ئىلەيى ھە قىىىدە ..... 58 ..... ئا بىلەمەت مۇھەممەت
نۇغۇر كىشى ئىسىرىلىرى ۋە ئۇنىڭ قوللىرىنى ھە قىىىدە ..... 66 ..... ھۇتكەلىپ سىدىق
يىھە كىھەن سە ئىيدىيە خانلىقى ..... 72 ..... ئىپپەر اھىم نىيىاز
ئېلىپكىترو ئەنلىك ئۆزلىك ئا يەنلىشى تۈغرىسىدا يۈزەكى مۇلاھىزە
يَاڭ دوڭفۇ ..... 78 ..... «ما تېجا قىكىا ئوقۇتۇش مېتتەدىكىسى» ئى ئوقۇتۇش ھە قىىىدە دەسلەپكى
مۇھەكارىمە ..... 83 ..... ھە سەن قاسىم
ئا توم فىز دىكىسىدەكى گۇرۇپپىلاشقان تۇراقلىق سا زىلار ۋە ئۇلارنىڭ ئىشلى
تىلىشى ..... 90 ..... ھېۋەز للا
ما دىدىلارنىڭ ھا لېكۈلا ئېخىر لەقىنى ئېنىقلالاش ئۇسۇلى تۈغرىسىدا قىسىقىچە
مۇلاھىزەلىر ..... 93 ..... غوپۇرچان خۇدا بهىرى
ئا ھېپر كۈچىنىڭ ھېكىر و ھېغا ئىمىز ھى تۈغرىسىدا ..... خۇپىڭ

JOURNAL OF KASHGAR
TEACHER'S COLLEGE

(Social sciences: Uighur Edition)

喀什师范学院学报编辑部编辑出版

ئەندىمكى ئىنسىتتەۋقى
شەھىپەرىي ژۇرفەنلىقى

بىلەپە - ئېرەجىتىمىما ئىپەن قىسىمى

1989年第2期(总第38期)

مۇندىر وچە

ئۇلتان سۇتقۇق بۇغراخان ۋە ئىسلام دىنى

+ ١) سا بىندۇر بېيم سا بىست

ئوسماڭ تۈركىلەر دىنىڭ شەرقىي

دوما ئىمپېپەرىي دىنىنى يوقىدىتىشى

+ ٢) تۈرگۈن ئانىماڭ

موللا مۇسا سايراهى ۋە ئۇنىڭ « تارىخىي

ئەندىمكىيە « ئامىلىق كەستىما بى توخىرسىدا

+ ٣) ۋە لىي

« سېھىرى رېئا لەزىم » ئەدەبىيەتى

٤) كېرەمچان ئابىندۇر بېيم

ئەرگىنى، قۇن داستانى ھەققىسىدە

+ ٥) غەيرەتچان ئوسماڭ

ئەستىدىغا دەۋادە ۋە مەجىاز ھەققىسىدە

٦) ئىسراىئىل ماامۇت

٧) ھۆكۈم ساختا پولخانە

A هۆکۈم ، I هۆكۈم ساختا بولخانىدا

E هۆکۈم ھە، قىتۇقىي بولامدۇ؟

پرسه نازلار توبه را زندگی یاد استش

نور سندھ کی بسیر قادر ہے ہم ہے مسلسل

هه نیش دیدا بکتیک لینق تاماسلماری

هـ زـمـ قـاسـمـ

با مسلسلیق ده ۋەر ۋە با مسللار ئىھە دە بىسىرا تى

.....

موتسهیا لستیک تاریخی سو بیپکت

جادی پاٹاں بیستی قانوں دیں۔

شی ل، یزروک

نیو ہیگ سکریٹس قاراپ تھے قسم قیامش

«ر دننسپی» توغر دندان مولاه بزه

تہلی یوسف

مودت سیال کزه نیک تؤوهن باس -

نوجانند سکی خوسوسی گردانیک

وَغَرَّاً مُؤْتَاهِلَةً قَدْ لَمْشَ لَازْدَم

تۇرىشۇن خۇد

مۇقاۋىنى لا يەھەللىكىچى: مۇھەممەد تۈرسۈن

JOURNAL OF KASHGAR
TEACHER'S COLLEGE
(Social sciences' Uighur Edition)
喀什师范学院学报编辑部编辑出版

قد شهدت پیداگوگیکا ڈنستیتو ٹی
ٹیلہجی ژورنلی
پہ لسہ پہ - ڈیجیٹیم ائمی پہن قنسی
1989年第3期(总第39期)

مُؤْنَدَه و دِجَه

ئاپلىكىم شەسىرى	(113)	ئەۋار ئىگىلەتكەن ئەندىم ئەندىم	.....
ھۇشە ھېمە ئەندىم ساپىرى	(101)	ئەندىم ئەندىم ئەندىم ئەندىم	.....
ھەرچىز خەنەنلىكىنىڭ ئەندىم	(89)	فەنەنلىكىنىڭ خەنەنلىكىنىڭ	.....
ئۇسۇم تۆھۈر	(82)	ئەندىم ئەندىم ئەندىم ئەندىم	.....
ئەندىم فەنەنلىكىنىڭ	(62)	ئەندىم ئەندىم ئەندىم ئەندىم	.....
قاسىم ئارىش	(42)	ئەندىم ئەندىم ئەندىم ئەندىم	.....
+ تۆرگۈن ئالىه-ماں	(20)	ئەندىم ئەندىم ئەندىم ئەندىم	.....
يەرسۈپ ھەرسىپىسىن	(2)	ئەندىم ئەندىم ئەندىم ئەندىم	.....

مۇزىدەر دەرىجى

ئەلەمجان شىرمە (2)	ئەنۋەلىقىلارنىڭ قۇرۇلۇمىسى ھەققىدە
ۋېن بىن (17)	تۈرگۈزىلەنلىق ئاسىي قانۇقدىيمىتى ھەققىدە
تەخىنەمچى ئىسەن (24)	سەن كە لەم سەلمىك مۇنىسا سۇرۇتىدە كى مۇقۇملار سەق تەبىرلىرى تىغۇردىدا
ئابىدۇللا سۇلايمان (31)	تەپە كۆرۈپ لەن يېزىچىلىق قىنلىق مۇنىسا سۇرۇتى ھەققىدە
كەردەجان ئىتابىدۇرپەم (41)	تەوبىسىيات تەقىقىاتىدا كەتابچا زەنلىق تۈرىلى ...
مۇھەممەت قۇرسۇن تۇردى (52)	كىزىەلىلىكىنلىق مەباھىمەتى تىغۇردىدا
يەڭىخەپ قاسىم (68)	تەلەستۈرىيەنلىق مۇزۇدە كەپ دۇنيا قارىشىز ئەنلىك ىەدەبىي تىجىاد دېيمىتىدە كى ئەپاھىسى
ئابىلەمەت مۇھەممەت (78)	تەپسانە ھەققىدە
مۇھەممەت ئەمین قۇردانى (89)	ئاشا سەئەن ئاكا ئەندىكى مەددە
مۇھەممەت تۇرداپ (94)	ئەي يادىگارلىق «ھەزەرت» ئەنچەنلىقەغەز پۇلسىرى ھەققىدە يېڭىزە كى ئەلەھىزە
شەرىپ خۇشتار (102)	ئەپەرال ئەجىتىخانات ئەنچەنلىق بىنگ سۇلەمچى ئەپەرال ئەنچەنلىق بىنگ

مۇندەر دەجمە

- «قۇتا دغۇبىلىك» نىڭ ھەنسىز بىيىتتى ۋە تىلى
ھەققىدە .....
يەنە يۈسۈپ خاس ھاجىپىنىڭ پەلسەپە ئىددىيەسى
ھەققىدە .....
ئۇيغۇر ئاسترونومىيىسى ۋە دۇنيا قۇياش ھەركى
زى تەلەما تىنىڭ ئاسا سەجىسى - يۈسۈپ خاس
ھاجىپ .....
«قۇتا دغۇبىلىك» داستانىدىكى ئاسترونومىيەلىك
قاراشلارنىڭ تېتىنى لوگىبىلىك ھەنبەلىرى .....
يۈسۈپ خاس ھاجىپ ئۇتتۇرا ئەسىرنىڭ ئۇ لۇغ
ئىجتىمائى ئىسلاملا تەچىسى .....
«قۇتا دغۇبىلىك» داستانى ۋە ئۇيغۇر تىبا پە تىچى
لىكى .....
يۈسۈپ خاس ھاجىپىنىڭ قانۇنچىلىق ئىددىيەسى
ھەققىدە .....
يۈسۈپ خاس ھاجىپىنىڭ ئەخلاق بىلەن ھەنبەلىرى
ئەتنىڭ ھۇدا سىۋىدىتى ھەققىدەكى كۆز قا
راشلىرى .....
«قۇتا دغۇبىلىك» تىكى ئاسترونومىيە بىلەملىك
رەنىڭ ئەھمىيەتتى .....
يۈسۈپ خاس ھاجىپىنىڭ دىنى پەلسەپە ئىددى
يىسى توغرىسىدا ھۇلاھىزە .....
«قۇتا دغۇبىلىك» تىكى خەلقچىلىق روھ ۋە ئۇ نىڭ
ئۇرۇنى .....
+ «قۇتا دغۇبىلىك» ۋە ئىسلام مەدەنىيەتتى .....

مۇندادىر دەجه

« قۇتا دغۇبىلىك » تە ئىنسا نىنىڭ مەنىۋى كاما -

ئا . ئۆتكۈزۈر لەتى ئېمىسى ..

ق . ۋەلى كىرورانى « قۇتا دغۇبىلىك » تىكى ئىلاھ ناھىرى ھەقىقىدە ...

تۇرغۇن ئالماس مە دەنىيەت گۈللىنىشى ۋە يۈسۈپ خاس ھاجىپ ...

ئابىلىك ئۆھەر « قۇتا دغۇبىلىك » نىڭ درامىلىق خۇسۇسىيەتى ...

ئەنەن ئۇ لە ھېلىمىي يۈسۈپ خاس ھاجىپ ۋە ئۇيغۇر تىبا باشتى ...

ئا . ھۇھە ھەممە ئەشلىق يۈسۈپ خاس ھاجىپنىڭ تەبىئەت پەلسەپىسى

قاراشلىرى ھەقىقىدە ..... قاراشلىق دېپلو ما تىمەت ئىندىيەسى

تۇغىرىسىدا ..... يۈسۈپ خاس ھاجىپنىڭ دېپلو ما تىمەت ئىندىيەسى

تۇغىرىسىدا ..... تۇغىرىسىدا ..... تۇغىرىسىدا .....

« قۇتا دغۇبىلىك » تىكى ئاستىرو نومىيەلىك با -

يا نلارنىڭ تارىخى يىلىشىزى ۋە ئۇنىڭ راواجى

تۇغىرىسىدا ..... تۇغىرىسىدا ..... تۇغىرىسىدا .....

« دۇيغۇلارنىڭ ئۇنىڭچى - ئەسەردىكى ھاكىمەتى

چۈشە نېمىسىگە بىر نەزەر ..... ۋە زەر .....

« قۇتا دغۇبىلىك » داستا ئىندىكى سەۋۇلۇز ملىق

ئىچىدايىەت مەتودى تۇغىرىسىدا ..... تۇغىرىسىدا .....

قەشقەر پېداگوگىكا ئىنسىتىتۇتى ئىلىملىقى ژۇرنىلىقى

1989-يىلىلىق سا نالىرىنىڭ دۇمۇھىي ھۇندادىر دەجىسى